

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ¹**ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ: Σεβασμός****Κοινωνική δεξιότητα: Ακούω τον ομιλητή στο μάθημα****Στόχοι μαθήματος:**

Ο μαθητής να:

1. **Ονομάζει** τα βασικά βήματα της κοινωνικής δεξιότητας «ακούω τον ομιλητή» στην τάξη:
 - i. Βλέπω τον ομιλητή
 - ii. Έχω το στόμα μου κλειστό
 - iii. Έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου
 - iv. Σκέφτομαι αυτά που λέει ο ομιλητής
 - v. Περιμένω να τελειώσει για να μιλήσω

2. **Εκτελεί** τα βασικά βήματα της κοινωνικής δεξιότητας στην τάξη

Υλικά: παρουσίαση σε PowerPoint, κάρτες ενεργούς απόκρισης (προαιρετικές) [(καρτέλα με το πράσινο ✓, καρτέλα με το κόκκινο X)]

Αξιολόγηση: Φύλλο αξιολόγησης

Διάρκεια μαθήματος: 40 λεπτά

Με βάση την επιστημονική βιβλιογραφία και την εκπαιδευτική έρευνα, η αποτελεσματική διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων (direct social skill instruction) στηρίζεται στο ακόλουθο διδακτικό μοντέλο:

1. Ο εκπαιδευτικός **ΔΕΙΧΝΕΙ** την επιθυμητή συμπεριφορά.
2. Ο εκπαιδευτικός **ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ** τα παιδιά στην εφαρμογή της συμπεριφοράς λέγοντάς τους τι βήματα να εφαρμόσουν και πώς να τα εφαρμόσουν.
3. Ο εκπαιδευτικός **ΕΛΕΓΧΕΙ** δίνοντας πολλές ευκαιρίες για **εξάσκηση** (δυάδες, ομάδες, ατομικά).
4. Ο εκπαιδευτικός παρέχει **ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΘΕΤΙΚΗ και ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΗ ανατροφοδότηση** (π.χ., «Ναι! Έδειξες σεβασμό περιμένοντας τη σειρά σου να μιλήσεις!» «Χαίρομαι που άκουγες με προσοχή αυτά που έλεγα στο μάθημα! Έδειξες σεβασμό.»)

¹ Τα σχέδια μαθήματος κοινωνικών δεξιοτήτων ετοιμάστηκαν στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος Marie-Sklodowska Curie της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (PIOF-GA-2012-331065).

Εισαγωγή/Παρουσίαση κανόνα

Διάρκεια (σε λεπτά)	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητών
3'	<p>1. Ονομάζω τον κανόνα στους μαθητές.</p> <p>«Σήμερα θα μάθουμε πώς να ακούμε τον ομιλητή στο μάθημα».</p> <p>2. Συζητώ από κοινού με τους μαθητές τη λογική και την κοινωνική χρησιμότητα της αναμενόμενης συμπεριφοράς.</p> <p>«Όλοι στο σχολείο ενδιαφέρονται για σας και θέλουν να προοδεύσετε στη μάθησή σας. Γι' αυτό θέλουμε να ακούτε προσεκτικά στο μάθημα ώστε να καταλαβαίνετε όσο το δυνατό περισσότερα από αυτά που σας λένε οι δάσκαλοι και συμμαθητές σας στην τάξη».</p> <p>«Ακούγοντας τον ομιλητή δείχνει σεβασμό στο μάθημα. Τι νομίζετε ότι κερδίζουμε αν ακούμε προσεκτικά τον ομιλητή στο μάθημα;» (Υπενθύμιση: ρωτήστε τα παιδιά αν γνωρίζουν τι σημαίνει ομιλητής. Αν δεν γνωρίζουν εξηγήστε με παραδείγματα.)</p> <p>«Τι χάνουμε όταν δεν ακούμε προσεκτικά τον ομιλητή;»</p> <p>Παρέχω άμεση, συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση στις απαντήσεις των μαθητών («Πολύ ωραία! Ναι, όταν ακούμε προσεκτικά τον ομιλητή καταλαβαίνουμε καλύτερα στο μάθημα και δείχνουμε σεβασμό...»)</p>	<p><i>Καταλαβαίνουμε καλύτερα το μάθημα, συμμετέχουμε στο μάθημα, λύνουμε πιο εύκολα τις ασκήσεις μας, κερδίζουμε προνόμια.</i></p> <p><i>Δεν καταλαβαίνουμε το μάθημα, κάνουμε λάθη στις ασκήσεις μας, χάνουμε προνόμια.</i></p>

Μοντελοποίηση κανόνα

Διάρκεια	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητή
10'	<p>3. <u>ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΩ</u> τα βήματα του κανόνα μέσω παρουσίασης στο πρόγραμμα PowerPoint.</p> <p>«Κοιτάξτε στον υπολογιστή και ακούστε προσεκτικά τι θα σας πω». Στην παρουσίαση παρουσιάζονται με απλό και εποπτικοποιημένο τρόπο τα βήματα «ακούω τον ομιλητή». Πρώτα δείχνω τις διαφάνειες 1-4.</p>	<p>Παρακολουθούν στον πίνακα.</p>

	<p>«Λοιπόν, σήμερα θα μάθουμε πώς να δείχνουμε σεβασμό στην τάξη ακούγοντας τον ομιλητή.</p> <p>(Έπειτα, δείχνω τις διαφάνειες 5-11 για τα ακόλουθα.)</p> <p>Ακούω τον ομιλητή σημαίνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Βλέπω τον ομιλητή. ii. Έχω το στόμα μου κλειστό. iii. Έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου. iv. Σκέφτομαι αυτά που λέει ο ομιλητής. v. Περιμένω να τελειώσει για να μιλήσω. <p>4. Συζητούμε με τους μαθητές παραδείγματα και αντιπαραδείγματα της επιθυμητής συμπεριφοράς.</p> <p>«Πέστε μου παραδείγματα που δείχνουν σεβασμό στην τάξη όταν ακούμε τον ομιλητή».</p> <p>«Πέστε μου παραδείγματα που δείχνουν ότι δεν ακούμε τον ομιλητή στο μάθημα».</p> <p>Παρέχω άμεση, συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση στις απαντήσεις των μαθητών («Υπέροχα! Η ορθή απάντηση είναι ότι ακούμε τον ομιλητή μας στο μάθημα κοιτάζοντας τον και σκεφτόμαστε τι λέει»).</p> <p>5. Παρουσιάζω 2 δύο φιλμάκια (ένα παράδειγμα και ένα αντιπαραδείγμα του κανόνα) για αναγνώριση/κατανόηση των βημάτων της συμπεριφοράς. (Διαφάνειες 12-13)</p> <p>Ζητώ από τα παιδιά να αναγνωρίσουν τι έκανε το παιδί σε κάθε σενάριο. (Εισήγηση: ΜΗΝ αφιερώνετε χρόνο συζήτησης στα σενάρια. Η έμφασή μας εδώ είναι να <u>αναγνωρίζουν/ανακαλούν σωστά τα βήματα της συμπεριφοράς</u>. Δηλαδή, στο σενάριο-παράδειγμα ζητάμε από τα παιδιά να αναγνωρίσουν και να αναφέρουν τα βήματα της επιθυμητής συμπεριφοράς. Στο σενάριο-αντιπαραδείγμα, τα παιδιά αναφέρουν την προβληματική συμπεριφορά και ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τα παιδιά να ανακαλέσουν τα βήματα της επιθυμητής συμπεριφοράς.)</p>	<p><i>Όταν η δασκάλα διαβάζει το κείμενο ανάγνωσης, έχω το στόμα μου κλειστό και σκέφτομαι αυτά που ακούω. Όταν η δασκάλα εξηγεί την άσκηση, την βλέπω στα μάτια και σκέφτομαι. Όταν ο συμμαθητής μου απαντά σε ερώτηση στο μάθημα.</i></p> <p><i>Καθώς η δασκάλα διαβάζει το κείμενο ανάγνωσης, ένας μαθητής μιλά με τον διπλανό του. Όταν η δασκάλα εξηγεί την άσκηση, ένας μαθητής κοιτάζει έξω από το παράθυρο. Όταν ένας συμμαθητής λέει την ιδέα του στο μάθημα, ένας μαθητής παίζει με την κασετίνα του. Όταν η δασκάλα εξηγεί την άσκηση, ένας μαθητής βλέπει έξω από το παράθυρο.</i></p> <p>Σηκώνουν χέρι και δίνουν ατομικές απαντήσεις.</p>
--	--	---

	<p>«Τι κάνει το παιδί;»</p> <p>Φιλμάκι #1 (Παράδειγμα): η εκπαιδευτικός ξεκινά το μάθημα της Γεωγραφίας</p> <p>Φιλμάκι #2 (Αντιπαράδειγμα): η εκπαιδευτικός ξεκινά το μάθημα της Γεωγραφίας</p> <p>6. <u>ΕΦΑΡΜΟΖΩ</u> τα βήματα του κανόνα <u>εξηγώντας</u> <u>μεγαλόφωνα</u> το κάθε βήμα καθώς οι μαθητές παρακολουθούν.</p> <p>Δηλαδή υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΟΝΤΑΣ και ΛΕΓΟΝΤΑΣ τι κάνω.</p> <p>«Κοιτάζτε με να εφαρμόζω τα βήματα της συμπεριφοράς ‘ακούω τον ομιλητή’. Αυτό είναι το θρανίο μου και εγώ κάθομαι βλέποντας στα μάτια τον ομιλητή. Έχω το στόμα μου κλειστό, έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου, σκέφτομαι αυτά που μου λέει ο ομιλητής και περιμένω τον ομιλητή να τελειώσει για να μιλήσω.</p> <p>Για παράδειγμα στο μάθημα των Ελληνικών, η δασκάλα διαβάζει την ιστορία και μας ζητάει να βρούμε τα πρόσωπα της ιστορίας καθώς διαβάζει το κείμενο. Γι’ αυτό έχω το στόμα κλειστό, έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου, σκέφτομαι αυτά που μου λέει ο ομιλητής και περιμένω τον ομιλητή να τελειώσει για να μιλήσω». (Καθώς εξηγούμε τα δείχνουμε ταυτόχρονα στους μαθητές).</p> <p>7. <u>ΔΕΙΧΝΩ</u> δύο παραδείγματα και δύο αντιπαράδειγματα του κανόνα. Οι μαθητές απαντούν ομαδικά αν είναι κατάλληλη ή ακατάλληλη συμπεριφορά.</p> <p>«Θα σας δείξω ξανά κάποιες συμπεριφορές και θέλω να μου πείτε αν είναι κατάλληλες ή ακατάλληλες συμπεριφορές». (Εισήγηση: για ομαδικές αποκρίσεις, τα παιδιά μπορούν να σηκώνουν τον αντίχειρα ομαδικά για τη σωστή απόκριση και να αναποδογυρίζουν τον αντίχειρα για τη λανθασμένη απόκριση. Άλλη εισήγηση είναι μέσω καρτών απόκρισης με Χ ή √.)</p> <p><u>Σενάριο #1 (Παράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Ένας μαθητής υποδύεται τον εκπαιδευτικό. Μετά ρωτώ: «Άκουσα σωστά τον ομιλητή;»</p>	<p><i>Παρακολουθεί την εισαγωγή του μαθήματος.</i></p> <p><i>Ξαπλώνει το κεφάλι στο θρανίο. Μιλά με τη διπλανή της.</i></p> <p>Παρακολουθούν τι κάνει ο εκπαιδευτικός.</p> <p>Δίνουν ομαδικές αποκρίσεις.</p> <p>Σηκώνουν την καρτέλα με το √ (ή ανεβάζουν προς τα</p>
--	---	--

	<p>«Η δασκάλα διαβάζει μια ανακοίνωση. Εγώ βλέπω τη δασκάλα, έχω το στόμα μου κλειστό, έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου και σκέφτομαι αυτά που διαβάζει η δασκάλα». Η δασκάλα εκτελεί την πιο πάνω συμπεριφορά.</p> <p><u>Σενάριο #2 (Παράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Ένας μαθητής υποδύεται τον διπλανό. Μετά ρωτώ: «Άκουσα σωστά τον ομιλητή;»</p> <p>«Ο συμμαθητής μου εξηγά την απάντηση στο βιβλίο και εγώ τον βλέπω, έχω το στόμα μου κλειστό, έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου και σκέφτομαι αυτά που λέει ο συμμαθητής μου». Η δασκάλα εκτελεί την πιο πάνω συμπεριφορά.</p> <p><u>Σενάριο #3 (Αντιπαράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Ένας μαθητής υποδύεται τον εκπαιδευτικό. Μετά ρωτώ: «Άκουσα σωστά τον ομιλητή;»</p> <p>«Η δασκάλα δίνει οδηγία στους μαθητές και εγώ παίζω με τα μολύβια μου και κουνάω τα πόδια μου». Η δασκάλα εκτελεί την πιο πάνω συμπεριφορά.</p> <p><u>Σενάριο #4 (Αντιπαράδειγμα):</u> Υποδύομαι τον μαθητή, ΔΕΙΧΝΩ ΚΑΙ ΛΕΩ τη συμπεριφορά. Ένας μαθητής υποδύεται τον εκπαιδευτικό. Μετά ρωτώ: «Άκουσα σωστά τον ομιλητή;»</p> <p>«Η δασκάλα εξηγεί ένα γραμματικό κανόνα και εγώ μιλώ με τους συμμαθητές που κάθονται πίσω μου». Η δασκάλα εκτελεί την πιο πάνω συμπεριφορά.</p> <p>Παρέχω άμεση, συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση στις απαντήσεις των μαθητών («Πολύ ωραία! Ξεχωρίσατε αμέσως ποιες είναι οι κατάλληλες και ποιες είναι οι ακατάλληλες συμπεριφορές!»)</p>	<p>πάνω τον αντίχειρα).</p> <p>Σηκώνουν την καρτέλα με το √ (ή ανεβάζουν προς τα πάνω τον αντίχειρα).</p> <p>Σηκώνουν την καρτέλα με το X (ή κατεβάζουν προς τα κάτω τον αντίχειρα).</p> <p>Σηκώνουν την καρτέλα με το X (ή κατεβάζουν προς τα κάτω τον αντίχειρα).</p>
--	--	---

Καθοδηγημένη εξάσκηση

Διάρκεια	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητή
12'	<p>8. Στα σενάρια #3 και #4 πιο πάνω, οι μαθητές τα μετατρέπουν σε επιθυμητές συμπεριφορές</p> <p>«Η δική σας σειρά να διορθώσετε τα λάθη που έγιναν</p>	

	<p>στον κανόνα προηγουμένως. Στο σενάριο #3 με τη δασκάλα να δίνει οδηγία, τι έκανα; Τι έπρεπε να κάνω; Δείξτε μου το!»</p> <p>Όταν τελειώσει τον ρωτώ: «Πώς χρησιμοποίησες σωστά τον κανόνα ‘ακούω τον ομιλητή’;»</p> <p>«Στο σενάριο όπου η δασκάλα εξηγούσε τον γραμματικό κανόνα, τι έκανα; Τι έπρεπε να κάνω; Δείξτε μου το!»</p> <p>Όταν τελειώσει τον ρωτώ: «Πώς χρησιμοποίησες σωστά τον κανόνα ακούω τον ομιλητή;»</p> <p>9. Γίνεται παιχνίδι ρόλων μεταξύ εκπαιδευτικού και ολόκληρης της τάξης. Ο εκπαιδευτικός και ένας μαθητής (ή ολόκληρη τάξη, όπου είναι εφικτό) εναλλάσσουν ρόλους στα 2 σενάρια. Μετά την εκτέλεση κάθε σεναρίου, η εκπαιδευτικός με την τάξη κοιτάζουν τα βήματα του κανόνα (δες διαφάνεια 5) και αξιολογούν τη συμπεριφορά τους στο κάθε σενάριο. Για κάθε βήμα που εφαρμόζεται σωστά γράφω ✓ δίπλα στο συγκεκριμένο βήμα. Αν εφαρμόστηκε λανθασμένα γράφω Χ.</p> <p><u>Σενάριο #1: Μαθηματικά</u></p> <p>«Καθώς η δασκάλα διαβάζει τις οδηγίες της άσκησης στο βιβλίο, η μαθήτρια παίζει με το σβηστήρι και τη ρίγα της».</p> <p>Ως εκπαιδευτικός υποδύομαι τον ρόλο του μαθητή και ο μαθητής υποδύεται τον εκπαιδευτικό.</p> <p>«Ας ελέγξουμε πώς εφαρμόσαμε τον κανόνα». Μετά την εκτέλεση του σεναρίου, η εκπαιδευτικός με την τάξη κοιτάζουν τα βήματα του κανόνα (δες διαφάνεια 5) και αξιολογούν τη συμπεριφορά τους στο κάθε σενάριο. Για κάθε βήμα που εφαρμόζεται σωστά γράφω ✓ δίπλα στο συγκεκριμένο βήμα. Αν εφαρμόστηκε λανθασμένα γράφω Χ. Για κάθε λανθασμένο βήμα, ζητώ από μαθητές να εκτελέσουν το σωστό βήμα. Δίνουμε θετική και συγκεκριμένη ανατροφοδότηση (δες πίνακα σελ.7).</p>	<p>Ένας μαθητής-πρότυπο δείχνει τα σωστά βήματα.</p> <p><i>Βλέπω τη δασκάλα, έχω το στόμα μου κλειστό, έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου και σκέφτομαι αυτά που λέει η δασκάλα και περιμένω να τελειώσει για να μιλήσω.</i></p> <p>Ένας μαθητής-πρότυπο δείχνει τα σωστά βήματα</p> <p><i>Βλέπω τη δασκάλα, έχω το στόμα μου κλειστό, έχω τα πόδια και τα χέρια κοντά στο σώμα μου και σκέφτομαι αυτά που λέει η δασκάλα.</i></p> <p>Η μαθήτρια υποδύεται την εκπαιδευτικό και διαβάζει οδηγίες του βιβλίου.</p>
--	--	---

	<p><u>Σενάριο #2: Ελληνικά</u></p> <p>«Η δασκάλα κάνει ερωτήσεις στην τάξη. Η μαθήτριά απαντάει ενώ η διπλανή της την παρακολουθεί».</p> <p>Ως εκπαιδευτικός υποδύομαι τον κανονικό μου ρόλο και δύο μαθητές υποδύονται τον ρόλο του ομιλητή και ακροατή.</p> <p>«Ας ελέγξουμε πώς εφαρμόσατε τον κανόνα». Εδώ ελέγχονται οι εικόνες των βημάτων και σημειώνονται οι παρατηρήσιμες συμπεριφορές με √. Όταν κάτι δεν παρατηρήθηκε ή δεν εφαρμόστηκε σωστά, ο εκπαιδευτικός ζητά από το μαθητή (μαθητές) να το ξανακάνει. Για κάθε λανθασμένο βήμα, ζητώ από μαθητές να εκτελέσουν το σωστό βήμα. Δίνουμε θετική και συγκεκριμένη ανατροφοδότηση (δες πίνακα σελ.7).</p>	<p>Ένας μαθητής απαντάει στις ερωτήσεις του εκπαιδευτικού ενώ ο διπλανός ακούει.</p>
--	--	--

Ανεξάρτητη Εξάσκηση

Διάρκεια	Δραστηριότητες εκπαιδευτικού	Πιθανές απαντήσεις μαθητή
8'	<p>10. Ανακεφαλαιώνω μαζί με τους μαθητές τα βήματα της επιθυμητής συμπεριφοράς.</p> <p>«Σήμερα έχουμε μάθει πώς να δείχνουμε σεβασμό στο μάθημα ακούγοντας τον ομιλητή. Ας διαβάσουμε μαζί τα βήματα που χρειάζεται να ακολουθείτε για να σηκώνετε το χέρι στο μάθημα». (δείχνουμε τη διαφάνεια 5 στα παιδιά και διαβάζουμε όλοι μαζί)</p> <p>11. Αξιολογώ τους μαθητές στην εκμάθηση του κανόνα ζητώντας από τα παιδιά να συμπληρώσουν τα τρία σενάρια στο φύλλο εργασίας. Μαζεύω το συμπληρωμένο φύλλο εργασίας και το δίνω για ανατροφοδότηση προς την ομάδα-πυρήνα ΠροΘΕΣυ.</p>	<p>Ολοκληρώνουν το φύλλο εργασίας.</p>

ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

Γενικός λεκτικός έπαινος	Συγκεκριμένος λεκτικός έπαινος
«Πολύ καλή προσπάθεια!»	<p>«Μπράβο! Έδειξες σεβασμό στον συμμαθητή σου ακούγοντας με προσοχή τι απάντησε!»</p> <p>«Ναι! Χαίρομαι που περίμενες να τελειώσω την οδηγία μου και έπειτα να ρωτήσεις!»</p>

ΣΕΒΑΣΜΟΣ – Ακούω τον ομιλητή

Όνομα μαθητή: _____

Τάξη: _____

- 1. Διάβασε την κάθε ιστορία και σκέψου πώς θα δείξεις σεβασμό ακούγοντας τον ομιλητή στο μάθημα.**
- 2. Γράψε την απάντησή σου και φτιάξε ένα σχέδιο για αυτή.**

Στο μάθημα της Επιστήμης η δασκάλα εξηγεί στους μαθητές ποια βήματα θα ακολουθήσουν για να κάνουν το πείραμα. Ο Νικόλας ζωγραφίζει ένα δέντρο στο βιβλίο του. Τι έπρεπε να κάνει ο Νικόλας;

Η διευθύντρια μπαίνει στην τάξη για να μεταφέρει μια σημαντική ανακοίνωση. Καθώς η διευθύντρια μιλά, ο Πέτρος την διακόπτει για να ρωτήσει πότε θα χτυπήσει το κουδούνι. Τι έπρεπε να κάνει ο Πέτρος;

Η δασκάλα διαβάζει στους μαθητές ένα μαθηματικό πρόβλημα. Ζητά από τα παιδιά να της εξηγήσουν τι ζητά το πρόβλημα. Η Άννα απαντάει και η διπλανή της κοιτάζει έξω από το παράθυρο. Τι έπρεπε να κάνει η διπλανή της Άννας;